

afdeling directie
doorkiesnr 020-5776557
datum 23 januari 2004
referentie HV/JB/04-007
betreft Bespreking Staal – Heertje – Vuijsje d.d. 10 december 2003

Aan Philip Staal en Arnold Heertje

Beste Philip, beste Arnold,

Archief Philip Staal

Op 10 december 2003 hebben wij een gesprek gevoerd over het beheer van de nalatenschappen van oorlogspleegekinderen door de Joodse voogdijorganisaties. Afgesproken is dat ik nog op een tweetal zaken zou reageren. Aan die afspraak voldoe ik bij deze.

Graag verexcuseer ik mij nogmaals voor deze late reactie! Zoals jullie inmiddels bekend is werd dit m.n. veroorzaakt door het overlijden van mijn moeder. Bijgaand voeg ik een verslag op hoofdlijnen van het gesprek dat wij hebben gevoerd.

1 Een vermelding van een afspraak met Philip voor de overdracht van de nalatenschap

Tijdens het gesprek dat wij hebben gehad meende ik mij te herinneren dat er een aantekening bestond in het sociale dossier over een afspraak met Philip inzake de overdracht van de nalatenschap bij zijn meerderjarig worden (21 jaar).

Ik heb het sociale dossier nog eens zorgvuldig bekeken, maar deze veronderstelling was onjuist. Er is geen melding van zo'n afspraak. Wel is bekend dat zo'n afspraak gebruikelijk was. Ik meld dat ook in mijn schrijven van 11 juni 2003. Uitgaand van onze veronderstelling dat accountant Vos als het beheer van de aandelenportefeuille overnam na de meerderjarigheid van Philip, is het mogelijk dat hier een andere procedure is gevolgd.

2 De wenselijkheid van een financieel onderzoek

Op basis van het gesprek dat wij hebben gevoerd, heb ik contact opgenomen met de Begeleidingscommissie van het huidige onderzoek, te weten de heren Roet en Paktor. Tijdens een gesprek met de heren bestond er enige onduidelijkheid over de vraag of het onderzoeksverslag dat in jullie bezit was daadwerkelijk het laatste concept was. Op dit moment zijn er meerdere concepten in omloop en naar ik heb begrepen wordt er nog steeds nieuw materiaal gevonden en verwerkt.

Beide heren waren verwonderd over de kritiek op het onderzoek. Gesteld werd dat het concept voorgelegd is aan de historici Blom, Lipschits en Dankers én aan Frits Hoek als financieel deskundige op het terrein van de tegoeden Tweede Wereldoorlog. Vanuit deze groep van deskundigen zijn opmerkingen geplaatst bij het rapport, doch deze opmerkingen tasten geenszins de kwaliteit van het onderzoek aan. De Begeleidingscommissie zien vanuit deze situatie geen aanleiding om op dit moment een apart financieel onderzoek uit te voeren. Zij stellen voor om in ieder geval de publicatie van het definitieve rapport af te wachten.

**Stichting Joods
Maatschappelijk Werk**

De Lairesestraat 145-147
1075 HJ Amsterdam
Telefoon 020-5776577
Telefax 020-5776500
E-mail jmw@joods.nl
<http://www.joods.nl/jmw>

Ik heb vervolgens contact gezocht met een tweetal van de hierboven genoemde deskundigen, te weten: Ies Lipschits en Frits Hoek. Beiden heb ik het voorstel van een apart financieel onderzoek voorgelegd.

Vanuit hetgeen dat hij van mij over ons gesprek vernomen had, vanuit zijn kennis van de materie en het conceptrapport van Elma Verhey en Pauline Micheels zet Frits Hoek vraagtekens bij een apart financieel onderzoek. Een onderzoek van de drie nog bewaard gebleven dossiers acht hij onvoldoende. Deze dossiers zijn immers niet als representatief te beschouwen. Een breder onderzoek waarbij de betrokkenen eventueel aanwezige papieren inzenden, acht hij niet zinvol daar er geen beschikbaar materiaal is om een reconstructie van de individuele situaties te maken. Met een dergelijk onderzoek zouden verwachtingen worden gewekt die waaraan in nagenoeg alle gevallen niet tegemoetgekomen kan worden.

Ik heb de zaak zoals gesteld ook met Ies Lipschits besproken. Zoals jullie waarschijnlijk weten is Lipschits niet alleen als historicus nauw bij deze zaak betrokken –hij heeft zelf onderzoek verricht in de JMW-archieven- maar ook persoonlijk vanuit zijn eigen levensgeschiedenis. Lipschits ziet noch naar aanleiding van zijn eigen onderzoekingen, noch naar aanleiding van het rapport van Verhey reden voor een nader financieel onderzoek.

Conclusie

Ik moet tot de conclusie komen dat ik onvoldoende argumenten kan aandragen om op dit moment de noodzaak van een dergelijk financieel onderzoek te onderbouwen. In dat kader dring ik er opnieuw bij Arnold op aan om zijn stevige kritiek op het onderzoeksrapport te verwoorden, schriftelijk vast te leggen en aan mij op te sturen. Mogelijk zou dat deze zaak kunnen beïnvloeden.

Zoals ik in ons overleg al stelde ben ik niet in de positie om zelf een onderzoek te initiëren. JMW is belanghebbende bij een dergelijk onderzoek en vanuit die positie per definitie niet de aangewezen organisatie om een onderzoek te laten uitvoeren. Inhoudelijk en methodologisch heb ook ik daarbij mijn vraagtekens bij een dergelijk onderzoek en vraag ik mij af of een dergelijk onderzoek tot concrete resultaten kan leiden. Verder zie ik -mede op basis van de diverse gesprekken- op dit moment geen aanleiding om mijn vertrouwen in Elma Verhey en Pauline Micheels op te zeggen. Een definitief oordeel zal ik daarover eerst kunnen vellen na kennisname van de definitieve rapportage. Zoals duidelijk mag zijn wordt daar nog aan gewerkt en is deze nog niet in mijn bezit.

Vanuit mijn positie als beheerder van de archieven sta ik natuurlijk altijd open voor verzoeken van derden om onderzoek te verrichten. Dergelijke verzoeken worden getoetst op de kwaliteit van het onderzoeksvoorstel, aan de eisen van privacybescherming en aan de 'credentials' van de onderzoeker. Bij dergelijke verzoeken raadpleeg ik meestal externe deskundigen die mij daarbij van advies dienen.

Helaas kan ik niet meer betekenen in dit traject. Ik begrijp dat dit teleurstellend blijft! Ik voeg mij bij de heren Roet en Paktor in het voorstel om de uiteindelijke publicatie af te wachten. Temeer daar ik van Elma Verhey heb begrepen dat het rapport op basis van nieuwe informatie nog zal worden bijgewerkt.

Ik heb Elma Verhey verzocht om -geanonimiseerd- minimaal één van de bewaard gebleven dossiers als bijlage bij de publicatie op te nemen. Dat zal in ieder geval inzicht geven in de oorspronkelijke opbouw van de financiële dossiers van minderjarige oorlogspleegkinderen.

In het vertrouwen jullie hierbij volledig te hebben geïnformeerd en met vriendelijke groet,

Hans Vuijsje

Bijlage